

AGIMI

E përkohshme letrare - politike

DEL NË Ç' DO MUEJ.

Organ i Federatës "Atdheu,, Qandra N. 7.

(V L L A Z N I J A)

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Liri e Barasi	Karl Gurakuqi
Hipokrizija	Gimaj
Shkolla e Familja	P. T.
Gjaku i Tahir Pashë Kranjanit	M. L.
Zanet e krijeses	K.
Dashtnija e Atdheut	Rexhep Peza
Pikla Bulqësi	Kadri Borshi
Ex libris	D.
Rrokull Shqypnis	Chrologu
Bibliografi	Critica
Statuti i Federatës së Madhe «Atdheu»	G.

Mbarshtrues: ALI BORSHI

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

IMIDA

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Lirí e Barasí.

Rët qi përparandej na kishin terratisë ndiesit t' ona, me luftë botnore u zhदारितën e disá mëndime pá nji themel të shëndoshtë qi kishin fillue me kapërthye menden e njeriut filluen me u zhdukë e me u lëshue vënd disá mëndimeve të reja.

Qýsh prej kryengritjes franceze në vjetë 1789, e cilla u ndrrou faqe gadi të gjitha pikpamjeve njerzore, mëndimet mã me rândsi e qi gjeten lamë me u përhapë, kjén këto të trija: *Lirí, Barasí, e Villazni*. Këto të trija kjén ato qi për 100 e mã vjet drejtuen theorisht mëndimin e përgjithshëm të disá popujvet. Deri ndër kohë t'ona pritte bota me shpresë të plotë të vûmit në praktikë të këtyne mëndimevet kryekreje, pse me të vërtetë ishin të tilla e veprimi i tyre do të shkaktonte dobí e dobí të madhe shumë, kaq qi njerzija do t' u krenonte se bota kishte mërríjtë në shkallën mã të nalten të vetën; por qe se këto mëndime e kryene detyrën e vet e këta na e mëson *koha e madhnueshme* në të cillën jetojmë e në të cillën flitet për nji shga-

trim të këtyne mëndimevet. Por me gjithkëta nji farë e vogël e tyre do të vijojë edhe mbas tashi, vetëm zotnimi i tyre i pakufízuem e nderimi i tyre i pamasë ástht theye. *Ç' do mëndim lén, rritet e prëndon.*

Krejt shtrëmnisht i u dha kuptimi fjalës *Lirí*, mbas së cillës njeriu do t' ishte i lirë në nji mënyrë të pakufízueme; do të mohonte të miren e të keqen, nuk do të kishte kënd mbí vëdi, nuk do të njihte ligjë as zakone; në nji fjalë njeriu nuk do të kishte frë n' asnji veprim të vetin. Ky lloj liriye do t' u bante gropën detyrave të njeriut, përgjegjísis së tij, shoqëris njerzore, bashkimit, nderimit e mirërritjes.

Per ket arsye na në vënd të fjalës *Lirí* mundemi me përdorue bashkë me profesorin svedez *Nollen* fjalën e madhnueshme *Rregullim*. Fuqia e kësaj fjale na ká treqë kohë e jonë: qýsh prej fillimit të luftës botnore deri më sot shka u ká në sý mã tepër popujvet? Popujt e Europës së mjesme të ngujom e të rrenhuem ânë e kand prej anijsh shkë i bâní me theye rrëmat shtrati, me përmbysë qytete, me

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARLETI
SHKODER (2018)

shkelë katunde, me kapërcye llogore e me shgatrrue mbretni fund e maje? Jo tjetër veç disciplina e rregullimi. Vetë anmiqt e tyne kjën të shtrënguem me rrëfye kundra vullndetit të vet, se rregullimit të tyne nuk ká shka u bân as pushkë as top. Rregullimi áshjt një ndër pika má të parat të njëj përparimi e qytetnimit të vërtetë; këtij prá do t' i kushtojmë vërejtjen t' onë. Me rregullim interesi i veçantë i lëshon vënd interesit të përbashkët, i cilli xën vëndin e parë në jetë shtetnore. Këso dore mund të shpresojmë se koha e artë shumë shpejt ká me na mërrijtë e rregullimi ká me kënë ai, qi do të na shpijnë n' udhë të qytetnimit e të përparimit të vërtetë.

* * *

Liri, Barasi, e Vllazni këto janë ato trí fjalë, mbi të cillat, mbas mëndimit të shumsis, áshjt ndërtue Socializmi. Na këtu po duem me folë shkurtazi mbi të dytën fjalë, d. m. th. *a thue njerzt qi jetojnë mbi fage të tokës janë të gjithë baras njëni me tjetrin, a por kanë ndryshim ndërmyet vedit.*

Në të setcillin sënd, në ç' do gjá mbi fytyrë të tokës natyra na paraqet një prirje ase një gjakim për kahë ndryshimi. Pá pasë nevojë me u mbështetë e me marrë para sýsh theorít e ditunis së natyrës, na shofim se ket gjakim ndryshimi e kanë jo vetëm njerzt e shtásët, por edhe bimët e mineralet. Ndërmjet popujvet má të qytetnuem e të përparuem t' Europës së mjesme

e t' atyne zezakve qi jetojnë ndër kohët prehistorike n' Afrikë gjindet një ndryshim jo vetëm në kulturë, qi ajo po dihet e si me thánë preket me dorë, por edhe në formë të trupit e má tepër në formë të mëndimit e të ndiesivet. Por puna nuk mbetet me kaq, pse na vëm oroe edhe ndër popuj qi kanë mërrijtë në shkallën má të naltën të kulturës e qi kanë të njaitin përparim, se ata ndryshojnë si në pikpamje trupnore ashtu shpirtnore, si në mënyrë jetese ashtu në karakter. B. f. Kush mund të barasojë vedin me një Dante, me një Shakespeare, me një Goethe, Beethonen ase me një Tolstoi? Pse një puntuer i ndershëm qi me münd të krahvet fiton bukën e vet të barasohet me një cub qi rremben gjân e huej?

Predikatarët e kësaj *Barasije* áshjt e dítun qi predikojnë si rrjedhje të saj, se njerzt do të kën në botë të njaitat të drejta, shká nuk ká si xën vënd e nuk áshjt punë qi bâhet, pse të drejta ká vetëm ai qi ká edhe detyrë mbi vedit; prandej rregullimi shtetnuer e shoqnuer do të themelohet jo në barasi por në drejtsi e drejtsija kërkon qi të drejtat të peshohen mbas detyrve. Mbas natyrës e mbas prirjes se të cillit njeri, ashtu edhe detyrët qi se i cilli mundet me krye kanë me kënë të ndryshme. Të kryemut e detyrve áshjt domos thençli mbi të cillin do të rregullohen të drejtat. Njëni mundet me vetrue për të miren e përgjithshme má shumë tjetri má pak, d. m. th. mbas fuqisë qi ká se i cilli.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Prandej ai qi mundet e qi don me i ngarkue vedit detyrë mâ të mdhaja, ai doemos kâ tagër edhe për të tilla të drejta; prandej ndër të gjitha kohët e vëndet kâ pasë edhe kâ qarqe me të drejta mâ shum e prap tjera me mâ pak.

E drejta prá të jët baras me detyrë, d. m. th. mbas fuqís shpirtnore ase trupnore të se të cillit njeri në botë.

Karl Gurakuqi

Hipokrizija.

Robnija, në të cillen komi i ynë u përshkue për sa e sa shekuj, qe shkajku qi një shumicë njerzish me natyrë të ligshtrë t' u bâjshin hipokrita, * d. m. th. të kishin vesin m' u shif se janë të dhimbshëm, të virtytshëm etj. Kah vrehet veprimi i disa njerzvet, vjen pa dashtë të thohet se ata kanë për devisë ose kryefjalë: Laju e lyju të mëdhajvet për në daç me qitë gjâ në krye. Për ta njerzit qi nuk duen të ndjekin ket devisë, nuk janë asish qi shkojnë mbas modet, janë të zhytun në ploshtësi, nuk kanë filladin e e qytetnimit, me një fjalë nuk njofin shka është jeta moderne.

Në jetën t' onë pikpamja lot rrolin mâ të madhin, mbas të cillës njeriu ka një ndryshim në drejtim të gjikimit po të jetë se merr për themel dobën individuale apo atë sociale. Hipokritat për

me bâ qi të ndjekunt e dobís individuale pa kohë e pa masë mos të bijë ndonji turp, shka në realitet është, përpigën t' u apin veprës së tyne njerren apo masken patriotike. Mjerisht ka këtu njerz qi lehen të hutohen prej kësaj komedije, por lumnisht ka edhe njerz qi mendojnë se hipokrizija, ç' fardo trajte t'i ipet, është në vedvedi një ves i keq e nuk mundet kurr të merret apo të kalojë për virtyt.

Kundershtarët e hipokritvet janë njerzit me karakter e për me mujtë të parët të dalin fitues në luftim për supremacin e namit në shoqní njerzore, lidhen zbashkut kundra të mramvet e përdorin ç' do mjet mbas parimit të Machiavellit: "*Lo scopo santifica i mezzi*," qi don me thanë: "*Qellimi shëjtnon mjetet*," Këta nuk kujdesen a janë mjetet qi përdorin të lëjshme apo të palëjshme, veç përpigën qi puna e tyne për qellime egoiste të marrë njerren e së mirës së përgjithshme e kështu të kalojë për virtyt. Për me pshtjelluem disi mâ tepër mendimin e përgjithtë, hipokritat mbahen edhe besimtarë të fortë faqe tjervet e ket e bâjnë jo pse ata ndoshta kanë konvencionin, por pse nën mbloje të besimit donë të kalojnë për të virtytshëm e kështu të munden mâ lentasi t' u dalin në krye qellimevet të tyne. Po nën maskë të patriotizmit e ne mbloje të virtytit ndiqen fadët e dobís personale tue bâ zhgërkimet mâ të mëdhat, me shka ata për pa ndë, asnjë të brem në ndergjegje të tyne, marrin në qafë sa e sa njerz të pafajshëm.

1). Hipokrit d. m. th. myrai.

T'a dijë hipokriti se është një gjarpën i shoqnis njerzore e se njeriu nuk është i krijuem për me kenë i tillë, por për me kenë i ndershem, me karakter, i virtytshem e për m'u përpjekë për të mirën e gjithësis. Në base t' intrigavet nuk përparon një kom, nuk ndërrohet prej popujvet tjerë e nuk druhet si forcë, përse intrigat prishin harmonin në popull e pa armoni një popull nuk ka forcë. Kush don të mirën e afdeut, do të jetë burr në fjalë e në punë e do t' i bajë kujt zhka don që tjerët t' i bënë atij. Ky është themeli i një familjes, ky është themeli i një komi e mos të mendojë kush ndryshej, pse ku sundon hipokrizija, vjen zhgëtrimi ekonomisht e politikisht; e këto janë të verteta historije. Po, të verteta historije e nuk kemi nevojë të shkojmë e t' i kërkojmë ndër libra; e shohim çiltas gjendjen e sodshem të botës, që, për shkak të dredhës e të hipokrizis, është trand në themele të saja e është vështirë që të mëkambet më sikur është kenë përparë. Po të sundonte

këtu e drejta, burrnija, po t' u merrte për themel ndër veprime nderi, a thue kishte shkuem bota në ket shkallë? — Jo kurr!

Na jemi një popull i vogël, kemi për trashigim burrnin e jo hipokrizin e dredhët ase intrigat, kemi tokë mjaft, pyje të mëdha, ujna me forca hidraulike, klimë të butë, po, kemi ç'do send që na lypet për të jetuëm ekonomisht mirë; kush e ban, pra, ket parrizë tokë një fërr? — Hipokritat e intrigantat. Po nuk i u dlinë një tokë ferrat e drizat nuk mund të punohet; kështu edhe Shqypnija po nuk u dlinë prej hipokritash e intrigantash, nuk përparon. Qeverija e populli duhet pra t'a dënojë e mos t'a përkrahin ket element të rrezikshem. Këjo është detyra e Qeveris e këjo është detyra e ç'do Shqyptari që don që Shqypnija të rrojë politikisht e lirë. Aj që mpron hipokritat, gjarpijt e shoqnis njerzore, që duhen zhbë e shqimë fare, është anmiku më i madhi i Shqypnis.

Gimaj

SHKOLLA E FAMILJAS

Ç'do veprim i kryem prej njeriut na tregon zhvillimin e mëndes e të vullndesës së tij, si edhe shkallen e edukacionit që ka. Kundroje në daq edhe më haptas ket të vërtetë e kë për të pa, o lexue se prej zhvillimit intelektual, e sidomos prej edukacionit lënë e përtrihet në popull njajo gjendje e

mirë ase e dobët, e marrë ase e mrap-të që shkakton begatin ase varninin e një komit. Prandaj duhet që mëndia të jët e rregullueme e ndisë të nejtue-me n' udhë të marë për me bërë që njeriu të duan e të kryejë punë të mirë e të vlefshme. Me kaq kuptohet q'është një njeriu s' ka gjë më të

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

ëmueshme se mënden e vullndesen, të cillat po kjene të zhvillueme e të drejtue, qyshë në fëmëri, mbas parimeve të shndoshta t'edukacionit moral, bâhen në kohë t'ardhshme knaqe e jetës s'onë. Mjerisht për ditë ankohe mi se punët t'ona nuk shkojnë aq mirë e marë si na dishron zëmra, e me gjith këta nuk orvatena as nuk kujdesena me gajret qi edukacioni i fëmijve të bâjë ndo'i hap kah për-mirsimi. E po prej kuej tjetër veç se prej kujdesit të prindvet e të mësuesvet lypet ky të përtrëm i breznis së ré komtare, prej së cillës atdheu pret me shpresë të madhe ditët mâtatbardha e të lumnueshme?

Detyrë të randa e të ndryshme kanë prindja ndaj evladin e vet; posë ushqimit, veshet e mbathet ata e kanë për detyrë m'u përkujesë qi fëmij të tyne të rriten të shndoshtë, të pastër, të marë kah puna, zëmermirë e bujarë. Duhet t'a dijme fort mirë se prej ambjentit të familjes fëmija mësohet me trajtue vetvedin me të gjitha harbet e mira e të liga qi sheh në prind e nder njerz tjerë të shtëpis së vet. Prandej jo vetëm për dukë, por edhe në substancë duhet qi të mbahet gjith-herë i kulluet ambjenti familjar, kështu qi fëmijve sa herë t'u bjen rasa me u gjetë pranë prindve, të shofin në ta dy zëmra qi përnjimend duhen e qi me gjith shpirt orvaten për të mirë të njani tjetrit, tue u bâ gjithmonë shembull urtije e mirsije.

Por prindt s'mund të thonë se

duen përnjimend fëmij të vet, po kje se ata nuk njofin mënyrën e nevojshme me i zbutë e me i hirsue kah zëmra, me i begatë kah mëndja e me u nzitë vullndesen. Për në kjoftë se shkolla është e nevojshme për edukacion të masës së ré, asgjamangut edhe familja e ka për detyrë me i ushtrua pa prâ bijt e vet nder ndiesi e vepra të mira, me i nzitë n'udhë të marë të përparimit e me trajtue ndër ta ato harbe të nevojshme e të vjefshme për me çue në vënd të prirunt e natyrshëm të tyne.

Prind qi s'përkujdesen për evlâd të vet, qi s'bâjnë flî kurgjâ për të mirë të tyne morale, fizike e intelektuale, e qi qesin mbas shpinet edukacionin e fëmijve, ase t'i çuemen këta në shkollë, i a lânë ket barrë e ket kujdes vetëm mësuesvet, ata prind, po thona, s'meritojnë m'u thirrë me ket ëmen, pse si prind e kanë me detyrë të cenohen pa prâ për mirërritjen e fëmijve të vet deri qi këta të bâhen të zotët e vetvedit; po s'vepruene në ket mënyrë s'kanë pse presin prej shkollës at fryt qi lakmojnë as s'kanë të drejtë t'ankohen, mât vonë, pse fëmij të tyne s'u amarrsye.

Çka thame për këta na tregon kjartas se ndima qi prindja du t'i apin mësuesit për me krye mësimin morale e intelektual të nxënsvet, është fort e nevojshme, pse pa ket ndimë vepra e tyre qellimet e shkollës kishin me shkue huq ase s'kishin me çanë frym qi lypet. Prandej thona se gënjhet ai prind qi pret qi më-

suesi të bājë mrekullina tue shndrrue në kija të butë nxânsa të çoroditun, të cillët në vocrrë të vet, kurr u çfaqshin të mrapshtë e të pandigjueshëm s' kjene qortue kurr prej të veltve me gjith q' atëherë lypsej prë e ndalue e keqja.

Duhet dijtë se mësuesi sado q' të përdorjë mënyra të bukura, q' atij i a kshillon ndergjegja, e sado q' të kët didaktikë të mirë në mësim, ai s' ban tjetër, veç se, mbasi të kët vrejte e njoftë harbet e secillit nxânës, shkon tue qortue, tue përmirsue e tue zgjanue njato njoftime morale e landore q' fëmija natyrisht kan nxânë prej prindve e prej tjerve qysh në vocrrë të vet.

Mësuesi duhet pra të kët mǎ sē parit në kujdes q' nxânsit të rriten të dashtun e të njerzishem me gjithkënd, e sidomos me ata q' përkujdesen për të rritun të tyne. Por pa veshtrimin e kujdesin e prindve fëmija, tue kënë ende i vogel e tue mos pasë një përfitim të kjartë për vlerë të shkollës, mundet me e kujtue këtë e mësuesin si dy sende të merzitshme e kote. Do të thona prandej se deri sa mos të bāhet njajo lidhni e plotë ndermjet të familjes e të mësuesit, deri sa të dy lagjet shtëpi e shkollë, mos të jën të bashkueme me një dashtni të ndezët e plot interesë për të përtrim e të mkamun të masës së ré, shkollës i mungon njajo pshtetje e vjefshme mbi të cillen ngrehet vepra e naltueshme e mirërritjes komtare.

Me gjith q' shkollat fillore kanë

për qellim mǎ të parë edukacionin moral, na duhet t' a rrfejme me zëmër të thyeme se ndër programe të shkolllave t' ona të gjitha landët e mēsimve të tjera q' pershīnë kultura janë të caktueme, ndersā mēsimet mbi mirërritje jepen fort rrallë e mbas raset. M' anë tjetër mandej vëhet n' oroe se prindt kanë ngut q' fëmija të nxânë me shpejt, pse të shtyem prej nevojve të jetës e prej lakmīs së fitimit, donë t' u apin sa mǎ parë në dorë ndonji punë a zyre.

Prind ase mësues q' punojnë këso dore mashtrohen fort randë, tue mēndue se vetëm arsimi mundet me i vjefte si prīsë njerjut në veprime të veta, e s' kuptojnë se edukacioni moral āsht mjeti mǎ i fuqishmi q' na shtyen me krye vullndetisht detyrēt t' ona. Shi për ket arrsye mësuesi do të synojnë gjithmonë dy qellimet q' ka shkolla, d. m. th. zhvillimin e mēndes e të ndisive, pa e lānë kurr mangut as njēnen as tjetren, pse për ndryshe ai s' mund të njehet edukator.

«Ēm bīr e ndjekë shkollën me a-ndje, mēson me zell, por në shtëpi s' i lēn dy gur njëte: bān zhurnal punon marë e mrapshtë, s' ndigjon kērkend»; qe ankimet e disa prindve, të cillët të shtyem prej disprimit e preise nuf mund i a dalin qellimit me i qortue fëmijt e vet nisin me i marrë me të keq, me i pērbuzë me i rrahë e ndosh-ta vērë gojë edhe në mēsues tue e paditë këtë për të vjefshem. Me këto ankime kote e me ket të prēm

të mrapshtë ndaj bijt e vet, prindt, më të shumën e herës, rrenojnë e shnerzojnë vepren e mundin e edukatorve.

Ndër këso rasash, e ndër sa tjera, dobi të madhe kishte m'u nxjerrë prej një të përpjekunit të prindit me mësues, pse mbas një të kundërshtisunit mëndimesh, kishte me i u gjetë mënyra për me qortue fëmijn prej punve që s'i lënë vënd dashtnis e njerzís që duhet me pasë për prind të vet. Po, se vetëm me një afrim këso dore fë-

mija kishte për të pá kjarisht se kush mundohet për të mirën e tij, e atëherë kishte për t' u orvatë me e fitue ket të mirë, tue u ruejtë që mos t'a bjerrin kurr dashtnin e prindve e lavdin e mësuesit. Bashkveprimi i familjes me shkollë kishte për të shkaktue një të harmoní që duhet me pasë mirërritja shtëpijake me atë të shkollës popullore prej së cillave mandej kishin për të rrjedhë sugurisht fryte të plota e të njimendta.

P. T.

GJAKU I TAHIR PASHË KRANJANIT.

(Ndodhinë historjake.)

I.

Jemi në Konstantinopull, n' at qytet të bukur e të math, të cillin e pat ndërtuemun një zog i Ilirvet të vjetër, të stërgjyshavet t' onë, Konstantini, mbi themele të Byzantit të motshëm; e pat ngrehun atje, ndermjet Europe e Asije, që t' ishte si një purrë prej kah të përhapej drita e qytetnimit, ase më mirë t' ishte si një urë, mbi të cillen të kalote lavrimi prenimuer gjithë gjallsi, virgjillsi e hartuesi n' ato vise të përtejme e t' i shkundte prej plogsijsë e toprrije ata popuj të lashtë, po, por të trolluemun e të kalamendun prej një lavrimi, që u a kishte ndrydhun mendën për mos me e lanun të vringullohej ndër ato vise t' epera prej kah tue shpërthyeemun kufijt e kësaj jete, mund

t' arrijte ke gurra e gjithë jetës; u a kishte currue e ngujue hovet e zemrës për t' a shkarthnuemun ndër veriga të njëj fati të parapremun e të paracaktuemun, e i kishte farktuemun për vegla të verbta të njëj tiranije mizore e të paëmen.

Gjindemi n' at lagje të Konstantinopullit, që quhet Beshik-Tash, përmbi grykë të Bosforit, përpara njëj kafje, e cilla për dukë e pashí s' do t' u njehte ndër më të mirat për në mos datshim me thanë ndër më të dobtat, tue e gikueun mbas ndjekatarve të sajë, që ishin prej gërdhajës së popullit, prej puntoris fusharake e kopsharake; e tue i vrejtun nga veshat e mirrte vesht me një herë se ishin Shqyphtarë prej visevet t' aty-

ne dy krahinave të bukura, të cillat gjinden në mat prendimuer të liqenit të Shkodrës: ishin prej Kraje e prej Shestani, t'atye dy treveve, qi sot mjerisht gjimojnë e vuenë nen zgjedhë të njëj sundimi të huej e të mni-shëm; por n'at kohë, rreth të cillës siellen të ndodhmet, qi jemi tue treguemun, shkojshin me Turki e mund t'u njehshin, pra, si pjesë t'atdheut t'onë, të Shqypnis.

Ishte mengjës e bukur heret; si mos kurr përpara asajë kafje shifeshin grumbuj Shqyptarësh, të mbledhun shuk nga katër, nga pësë, tue folun e tue kuvenduemun me zâ t'ultë, po, por tue dhanun e tue marrun me duer e me krpe, si t'ishin tue rrahan një çashtje plot me randsi, dote me thanë se do të kishte ndodhun një punë shumë e madhe për ata Shqyptarë puntorë e katundarë, qi aq fort me i interesuemun e me i nxemun.

Kur një prej asi puntorësh, tue u shkoqun prej shokvet tjerë e tue drejtuemun krahin kah njena anë e asajë rrugë e tue shenjuemun me gisht krrut, po gërthet: "Qe, qe! Po vjen Zef Maci! ky ka për të qenë i zoti me na treguemun fill e për pë se çka ka ndodhun." Të gjithë i mën fjalët e u suellën me shikjuemun kah drejtimi i krahit t'atij puntori, e po shofin, tue u grahun kambvet një djalosh, kund një 20 vjetsh, si t'ishte i kapulluemun prej njëj kujdesi të math, e me të vërtetë prej visevet të mrrolta të fytyrës së tij diktohej se diçka i vlotë ndër trû.

Porsa u afrue ata grumbuj u kapërderdhen për të sajuemun një tjetër mâ të math rrokull Zef Macit, sikurse u quete ai djalë. Zefi mbet i rrethuemun e, mbassi numri i atyne puntorve tepër i math, mâ të perjashtimit për me mundun qi të prigjojshin mâ mirë, ishin ngrehun në maje të gishtavet të kambvet, tue xgjatun kryet kah mjedisi i grumbullit e tue qitun krihet mbi qafë të shokvet, qi kishin për brî.

Zefi pa priitun qi shokët t'a pyetshin muer me një herë fjalën.

"Zoti e bafte mirë e mos na lashtë m'u koritë! Asht në lojë, jo vetëm nderi i jonë, Kranjanë e Shestanas, por nderi i të gjithë Shqyptarvet."

"Ju fort mirë kini mundun me vretë se unë e Tahir Dragoviqi, ka mâ tepër se dy javë, s'kemi dalun aspak në kafe m'u pamun me shokë e dashamirë, pse kemi qilluemun tepër të kapërdhyemun me punë. Ju e diri se unë e Tahiri tash sa dit e mot jemi tue punuemun andej Bosforit, në Çamlixhe, kû i ka pronet e veta Abdyl Hamidi, i biri i Sulltan Abdyl Mexhidit. Atij, si djalë i ri i është kapë mendja me ndrequn një lulisht të re e e don për së shpejti; e pse Tahirit i vjen mâ tepër për dorë mëshirja lulishtare, kshu për t'a kangarkuem krejt barrën atij e muer e disa qerve na është dashtë me e ndihmu. Aq është tue na marrun me rrut sa s'na ka lënë asnjë alat, po thueja, as me hapër as me pimun."

"Kur moran po vjen me na pa-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARLETI
SHKODER (2018)

mun një shoq i joni, i cilli po na kalzon si në ket kafe, qi mund të thomi se është kafja e jonë, kafja e Kranjanvet, një i Malazijas paska varë mollën e dyluftis, tue u lavderuemun se s' kishte për të guxuemun askush me e kafshue !»

«Ju e njihni Tahirin, të gjithë e dinë se sa djallë i mirë është, i pa fjalë, i hutë e i pakrejt, por tue degjuemun fjalët e mdhaja t' atij të Malazijas e tue e marrun at mollë të varun në një kafe, të cillen e ndjekatojnë vetëm Kranjanët, si një të fyerme kundra nesh, u turbullue e s' e zû vendi vend e, pa më treguemun se ç' përbluete në mende të vet, «Çou Zef,» më tha, «të dalim !» Edhe vetë pa e pyetun mâ gjatë dola me të e më suell fill ktu në ket kafe.»

«Ishte bukur vonë e nuk gjetem asnjë prej anës s' onë; u unjum mbi dy selija pranë një tryse. I sollëm sytë rreth e rrotull e me të vertetë pam mollën e varun, si na pat dftue ai shoq i joni.»

«Erth kafetari për me na pyetun se ç' dojshim me pimun e, mbassi patëm porositun dy kafe, Tahiri krejt itoftas e si mos të kuptote se ç' dote me thanë ajo mollë e varun e pyeti për atë kafetarin. Edhe ky po i kalzon se si një i Malazijas, emnit Mirko Bjeleviq, e kishte varun shi në kafe të tij, tue e dijtun bukur mirë se e ndjekatojnë vetëm Shqyptarë e, pra ishte një kercnim e një të kanosun kundra nesh.»

«Tahirit filluen me i u dridhun

buzët prej pezmetimit, por tue i dhanë vedit shirengesë të madhe, u ndal e, tue marrun punen si n'asgjë, po i thotë kafetarit: «Heu, i u lightë ora ! A thue brën hekur ai Malazijas? Siellma ktu at mollë e t' a kafshoj se ndoshta s' qet gjak ! Mos të kër arsye një i Malazijas qi të thonë se s' u gjet një zog Shqypтари me i u përgjegjun !»

Mandej porositi kafetarin qi t' u mirrte vesht me at të Malazijas e të të caktote dirën e vendin se kû do t' a lajshin at detyrë nderi.»

«Qe, pra, u tha Zef Maci atyne Shqyptarve, qi e kishin rrethue, «se si ka rrjedhun puna e tashti po vî për të marrun vesht se çka ka përgjegjun i Malazijas.»

Të gjithë ata Shqyptare, Kranjanë e Shestanas, qi kishin pamun mollën e kishin pasë degjuemun lvdurimet e fjalët e mdhaja t' atij të Malazijas, mueren frymë, u knellen, tue marrun vesht se Tahiri u a kishte hjekun at marre e korë e kah u gufou zemra prej gzimit qi u gjet një zog Shqypтари, qi t' i late, s' u priten për pa brohoritun: «Rrnoftë Tahir Dragoviq ! Rrnoftë Kraja !»

U thye ai grumbull njerzimi; ata puntorë, qi kishin pasë degjuemun fjalët e Zef Macit pa u prektue syni e pa ngrehen frymë, u rrasën në kafe për të marrun vesht ditën në të cillen palla shqyptare do t' u kryqzonte me atë të shkjaht.

(Vijon)

M. L.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Zanet e krijeses.

Mbas J. Bacinit.

Hyu krijoi mbretneshen e luleve,
drandofillen, e i tha:

Lulzo në bukurí t' ande e me erën
e kandshme gazmo odat e truezat e
gostave, kuvëndet ku mbretnon pagja
e qetsija, krahnorin e bardhë të mbret-
neshave e zëmrat e skamnorre.

Ec e lulzo gjithkahë.

Hyu i dha jetë e shkelxim diellit
e e urdhnoi me shndritë shtëpit e pa-
sanikve e burgjet, fushat e shkretët,
ujnat e kthjelltë të deteve, të liqëjve
e të lumnavë, krenat e klerë të foshnje-

ve e flokët e bardhë të pleqve që u
thïne parakohe pse vuejten e u mu-
nduen shumë në ket jetë.

Ec — i tha hyllit të madhnëshem
e shndrit gjithkahë.

Hyu krijoi zogit që të mbushin ajrin
me këngë e me gëzim.

Fluturoni — u tha — me krahë të
letë e fershllimzat e këngët e bukura
kurr mos të pushojnë ndër jue.

Nee mram krijoi njeriun e e urdhnoi
me dashtë shoqishojnë në ket jetë.

Po pse, atëherë, mbassi drandofillet
lulzojnë, dielli shndritë e zogit së prajnë
tue këndue, pse ndër njerz është shdukë
krejt dashnija?

K.

Dashtnija e Atdheut.

Nji zjarr i mbrendshëm që kurr s' ka të shuë,

Nji dritë e ambël që shpirtnat ndriçon,

Dhe nji ndjenjë e naltë mbi tjera nderuë;

Është ajo që Atdhën m' e dashtë fort t' meson.

Kjo dashtni njerin e mbushë me gëzim,

Kur merr vesht e ndin nji t' mirë për Atdhë;

Zemrën i a gufmon, e ngreh në flutrim,

Kur ky shef të lirë vendin ku ka lë

Prej kësaj dashtnije ai që është n' mërgim,

Digjet, përvlohet, lotë të nxehtë derdh;

Zemra e t' mjerit në mall tretet shqim,

Kur kujton nji atë gjë që t' dashtunit përmbledh.

Ky prej kësaj dishron, në krahë pendë të ketë

Që me ta t' flutrojë, me t' zogut shpejtim,

Të shkojë në nji at vend që ka dalë në jetë;

T' gjëzohë, t' a puthi me t' madhin nderim

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Kur njeriu bashkë me këtë ndjenjë shoqnuë,
 Mendon për një atë dhe qi e ka trashgim,
 Kërkon qi ç' do gjë kësaj me i a kushtuë;
 Ç' do gjë qi në të ka një t' shënjtë kujtim!
 Ai qi me t' vertetë me këtë është pajuë,
 E një për detyrë m' u përpjekë pa prâ,
 Qi të dashmit dhe e të shenjtënue,
 M' sa të ketë fuqi shërbim me i bâ.
 Kur n' për mend ky çon një nga një lumit,
 T' gjitha tok dishron n' Atdhë me i pâ;
 Kur sillë para sysh bukrë e mirësit,
 Shpirt' i tij i a do n' Atë t' jenë përdâ.
 Vetëm kjo ndjenjë e shtynë njerin të baje fli,
 Gëzim e qetsi, pasuni dhe jetë;
 Para kësaj hjedh poshtë ç' do ndër e madhni,
 Veç Atdheu t' rrojë e n' shkëlqim të jetë !

Elbasan 21. 3. 921.

REXHEP PEZA

Kallmat e kallamoqit e të mbledhurat e tyre.

(Pikla Bulqësije)

Ndër shumë vise, ndër në, mbassi të mbledhen karabushat (kallijtë), ndër ara, shifen në kambë ase të rrëxueme për dhe kallmat e bimëve të kallamoqit, të cillat më të shumë lehen pa u mbledhë.

Ky veprim është mjaft i gabueshëm. Edhe kallmat është mirë qi të mbledhen e ky mjet mund të zbatohet lehtësisht e me dobë, tue shtu në punë fëmijë të cillët të shumë e ditës e kalojnë tue i ramë fyllit a tue bâm mriçë në hije, të marrë mrapa e tue gjue zogj, a të tue

bredhë kotsisht andej e këndej nde-për ara e fusha.

Ndër viset bulqësore kë është merrjtë me u kuptuem se në kallmë të kallamoqit bagtë gjënë një ushqim mjaft të mirë ndër stinët dimnore, e se këjo lëndë ushqim hyn në ekonominë ushqimore, kallmat mbledhen ç'më kohë të hën tuba tuba e dërgohen nën një mije të ruhen me kujdesim të math që mos të myken e të prishen. Velevertë në kallmën shtazët gjënë një ushqim jo edhe të dobët. Kuptohet

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI" (2018)
SHKODER

mirëfilli se, kúr bari ásht edhe i blerët ndër ara e fusha, e mund të gjindet me udobí, të dhánunt e kallmës së thatë për ushqim s' kishte me u këshillue. Vetëm në stinë të dimnit kallmat e mbledhuna ç' me kohë, të pasunue edhe prej 'griethvet, janë mjaft të kândshme e të shijshme për kafshë, si për lopë, qé, bueje e ka'i herë edhe për kuaj. Mandej, kallmat përmbajnë edhe

nji sasi jo aq të vogël sheqeri, e siç e dijmë sheqeri mban kryeshti ndër lëndët ushqimore të frymorëvet.

Ndër stinët dimnore, kúr dishrohet ekonomija n' ushqim, për pá i a ndryshuem gjendjen trupsore kafshavet, kallmat coptohen me thika, e të përzieme me lëndë të tjera ushqimi, si pazije, kërtolla, krunde, etj. i epen kafshavet, të cillat, së párit natyrisht i hán me veshtirsi, por mandej, si të mësohen, i pelqejnë e gjejnë më të shijim të kândshem.

Damet të shkaktueme prej të lanunít ndër ara të kallmavet të kallamoqit janë: mospërdorim' i tyne qi ásht nji humbje ekonomike; mandej (e këjo mã e madhja), si të lehen në fushë, insektat e mizat damprúese ndër bimë, tue dishrue m' u mprojtë mã së miri prej agentavet t' atmosferës e të mot-simit, si prej të ftohtit e të ngrohtit, ashtu prej shijnavet, prej borës e erës etj. sgjedhin e bëjnë banimin e tyne ndër kallma të kallamoqit, mbrenda të cillave banojnë. Me t' ardhun të stinës verore, atëherë kúr koha fillon m' u ngrohë, prej voevet të mizavet e t' insektavet gjithfarësh lëjnë miza e in-

sekta të tjerë, e këta, gjithnji të pasunuem me veset damprúese të zakonshme si mbas instinktit të tyne, e kësaj herë edhe me nji numër mã të madh se vjetin qi kaloj. Dami i shkaktuem prej këtyne frymorëvet ásht në përpestim të numrit të tyne, të cillët janë gadi me i u beditë bîmëvet të tjera qi me t' ardhun të prëndverës janë mjellë e kanë bijtë.

Nji prej frymorëvet të tmershem në bulqësi, e qi e ban banimin e tij zakonisht ndër kallma të kallamoqit, ásht *flutura e kallamoqit* e quejtun me emnin shkêncuer *botys nubilatis*. Këjo flutur e gjatë prej 2 deri më 5 cm., fletët e para i ká të kuqëza, të tërthurueme prej dy vijave mã të zeshkta; krahët e dyta të zeshkëta, të tërthuerueme prej nji vijë të verdhë e të gjânë. Fëmna i lëshon voet ndër karabusha të njomë tue hapun nji vrimë më ta, e krymat e vogjel për m' u ushqye hapin golle andej e këndej, tue mërrijtë deri në palc, e tue e gërmuem këso dore edhe këtë. Karabushat e shbirueme qi përmbajnë voezat nuk smadhohen, e bîma e ligштуeme kapërdihet për dhé për shkak se krymzi e germon kallmen përmbrenda tue shkaktuem më ket mënyrë të ximin e tij.

Damet e shkaktueme prej kti insekti janë mjaft të mëdha: ka'i herë damton edhe të gjithë prodhimin të nji are, tue përtri me ket mënyrë shtrëln në dam t' ekonomis bulqësore.

Ç' far mase këshillohet me marrë kundra këtij insekti damprues? Me të

shpallunt e tij, me kujdesim mledhen të gjitha bimët e damtueme e këta për pa u shkundë në vend për mos me shkaktuem të ramt e voevet për dhë dërgohen më një lāmë kû digjen me zjarm.

Por, masa mā e mira, për me i u shmangun kryekëput këtij damtimi të shkaktuem nga Flutura e Karabushit është kjo : të mbledhen ç' me kohë kallmat e kallamoqit, përpara se të fillojnë shinat e vjeshtës e të mëndohet me i shtim në pûnë tue i a u dhânë për ushqim bagtivet të trasha si lopve, qeve, buejve, e tjerë ndër stinët dimnore, e mos me i a lânë për banim insektavet e mizavet dampruese.

Këjo masë është ekonom i ushqimore, e përnjiheri edhe një mjet i dobishëm për me i u ruejtë e shmangë një dāmxi-mi në bulqesi.

Lushnje, Gusht, 1921.

Kadri Borshi

Ex libris.

Miqsija

Miq e ditës së sotshme janë porsipjepni; duhet të sprovosh pesdhetë der sa të gjëshë një të mirë.

Claude Mermet.

Miqsija është si një shpirt në dy korpna.

Aritofile

Kush është mirë me të gjithë nuk ka miq.

Gray.

Kur të gjindesh mirë shumë ke dashamirë,

Kur keq të kesh ra, askush së don me të pa.

Fjalë e urtë.

Miqsija është një pëmë e bukur; mos e krashit perorë tue i lypë nderna pse kish m' u thā.

Rousseau

Miku i mirë të nderon shtëpin.

Miku i mirë së ka të paguem.

Fjalë popullore shqype

Miqsija është ushqimi mā i madhi i lumnis së nieriut.

Aureli.

Miqsija është ngushllimi mā i dlirti i jetës; pakson mjerimet, shton gëzimin.

F. Pananti.

Zoti më ruejtë prej mikut, se ruhem vetë prej anmikut.

Fjalë popullore.

Miq e shtrëmtë janë porsidandysat: vinë tu na në stinë të mirë e na lanë në stinë të keqe.

Ciceroni

Miqsija do të jetë një lidhni dashnive e virtyti, jo vese; të sillat për-bajnë lidhje vetëm sa për dukë, pse tek e mramja e sgidhi.

G. Cozzi.

Miq e vertetë i shpall gabimet t' ueit e t' i dëton veçmiqt e shtrëmtë; shofat e i dftojnë tjetërkuej.

X.

Më të shumët miq janë vetëm me bukë.

Shake speare.

D.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

R r o k u l l S h q y p n í s

Gabineti II. i Vronit, tue mos pasë votë besimi nga shumica e Këshillit të Komit, dha dorëheqjen. Këshilli i Naltë ngarkoi Z. Pandeli Evangjelin për me përbâ Qeverinë e re e cilla u formue këso dore: Kryeministër e Ministër i P. të Jashtme Pandeli Evangjeli, Minister i P. të Mbrendshme Bajram Fevziu, Ministër i Financës Ahmet Dakli, Ministër i Drejtësis Koço Tasi, Ministër i Arsimit Hilë Mosi, Ministër i luftës Jusuf Gjinali e Ministër i Punve Botore Zija Dibra.

Kemi shpresë të madhe se njerzt e Qeverisë së re të njoftun për atdhe tarizem, drejtësi e zëll pune kanë për t' u kujdesë për me përmirsue gjendjen e përmbrëndshme të Shtetit tue vû sa mâ parë në zbatim disa problema me randsi për rregullim të marë të gjitha zyreve administrative.

* * *

Qeverija êmnoi si Nen-prefeht në Mirditë Z. Dom Loro Spatharin. Përgëzohemi për ket zgjedhje të pelqeshme e urojmë qi vepra e tij mërrijtë me pajtue zemrat e pezmatueme të popullit t'atye viseve e me përmirsue gjendjen e vishtirshme të gjallnis të asajë krahinë.

* * *

Prej një burimit të sugurtë po lajmohemi se Këshilli i Komit paska ve-

ndue qi organizatorët e huej për rregullim të zyreve qeveritare të mirren prej Austris. Vendimi është për t' u pelqye për shum arsyena e shpresojmë se pa vonesë ká për t' u vû në zbatim. Asht dam qi të bjerret prap kohë e të pengohet përparimi i atdheut. Shqypnis i mungojnë sot për sot njerz të aftë për shestim të marë të zyreve qeveritare; e mira e vendit e sugurimi i Shtetit lypë pra qi të thirren sa mâ parë këta organizatorë për të rregullue punët e administratat e Qeverisë mbas nevojve të popullit e mbas parimeve të qytetnimit të sotshëm.

* * *

Me 2 Nanduer p. d. një aeropl jugosllav fluturoi mbi qarkun e Shkodres e lëshoi në shum vënde një sasi të madhe fletësh me të cillat këshillon Shqyphtarët me u bashkue me Marka Gjonin për shpëtimin e atdheut (siç!) e për me i kundërshtue politikës së rrezikshme të Qeverisë Italiane! Shqyphtarët e vertetë qi kanë për zëmër fatin e sugurimin e vendit të tyre i njofin fort mirë miqt e armiqt e Shqypnis e qellimet e dobta të Marka Gjonit me shokë; prandë së lartë nevojë për këshillatë t'atye tralltorve të komit e sidomos për me thanë mâ mirë, të serbve, të cilët me gjithfarë ngatrrësash e intrigash janë tue u diftue gjithnji ciles kundërshtarët mâ të mëdhajt.

të mkamunit të komit t' onë.

* * *

Parlamenti në një mbledhje të mramë paska pranue ligjen që u përket kryetarve të zyreve qeveritare. Kështu me zbatim të kësaj ligje, mbas tashit, në çdo qytet, kryetarët e zyreve të nalta (gjykatore, gjendarmeri, polici) etj. së kanë për të qenë më vëndës, por t'ardhun prej viseve tjera të Shqypnis.

* * *

Ministria e Vronit pak dit para se me dhanë dorëheqjen u pat dhanë urdhen të gjitha prefekturave që të ndalohei të dalunit e florinit e t'argjantit përjashta sepse ky eksportim me shkas që kish marrë do t' i përtrite në pak kohë një dam e vorfnim të math vendit. Mjerisht ky vendim i arsyeshem e i nevojshem për gjendjen financiare të Shtetit e të popullit u prish me i herë. Mbas ankimevet e kërkesavet të pa drejta të disa tregtarve, të ciltët, për fitime të veta, nuk marrin fare në kujdes të mirën e dobën e vëndit, thohet se Qeverija dha prap lejen që të dalin jashtë ari e argjanti.

Asht e tepërmë t' i kujtojmë Qeveris damin e math që ka pasë populli në këto vjet [e mrame prej bankanotave të Shteteve të hueja. Per të pa ë një përftim të këtij rrenimi financjar mjafton që të marrë parasysht sasinë madhe të bankanotave t' Austris që pa kurrfarë vjeftsije, gjinden gjithnji të palosuna ndër arkë të shum tregtarve të Shko-

tunit e çmimit të drakmit që tash vonë u ka shkaktue bjerrje të randa edhe tregtarve e popullit të Korçës.

Shtetet tjera jo vetëm ndalojnë rreptësisht eksportimin e arit e t' argjantit, por së lanë që të nxjerrët jashtë edhe një shumë e pak të nalta bankanotash.

Qeverija lypset prë të vën persri në veprim urdhnin e përparshem, mos të degjojnë ankimet e disa tregtarve, por të kët në kujdes vetëm të mirën e sugurimin e gjallnis të popullit marë e dobën e Shtetit.

" * *

Massi Shoqnija "Vllaznija," pat pranue që t' u bashkonte me Federatën e Madhe "Atdheu," për me veprue mbas programit të sajë mbajti me 16. X. një mbledhje të përgjithshme në salonin e Shkollës Qytetse, në të cilën muerne pjesë shumica e antarve.

Mbledhja u hap n' orën 2.30 mbas dreke, me një bisedë që mbajti Nenkryetari Z. Hysen Draqini, i cili dha shkoqitje mbi veprimin që do të shvillonte m'atë ditë mbledhja, si për të marrë emnin "Atdheu," ashtu dhe për të ëmnue parin e rë e për të bisedue mbi çashtje tjera që do të paraqitte parijs e deri në hershme.

Sekretari Z. Kel Naraçi, që foli mbas Nenkryetarit, dha shkoqitje mbi vepren e shvillueme prej paris se përparshme, lerdoi të gjitha degët e Shoqnis, degen e Letrars, Muzikore, Theatrorë e Gimnastike, të cilat me gjith që kishin

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

pasë pengime të pa dame, nuk e kishin pakue zellin, por kishin vijue pa ja dá në rrugën e përparimit e i u fal nderës shokve mbarë të cilët në çë do rasë e në çë do nevojë nuk janë kur-sye me i gjegjë thirrjeve të Shoqnis për me i shërbye vendit e Komit.

U çil biseda mbi ëmnin "Vllaznija,, a do t' u mante a jo, mbasi qi do t' u merrte ëmni "Aldheu,,. Shu-mica e shokve kërkoj qi t' u vijonte me u mbajton dhe ëmni "Vllaznija,, ndërmjet kllapash mbas ëmnit Aldheu e kërkesa e tyne, tue kenë e bame prej shumicës së zâneve, u pranue. Arsyeja qi shtyni shokët me lanë dhe emnin "Vllaznija,, ndërmjet kllapash rrjedh prej një pomendimit qi ngushllon ze-mren e ç' do shkodranit.

Në Shkodër deri në fillim të vjetit 1919 ishin dy shoqnina të themelueme prej dielmnis: Shoqnija "Mustaf Pa-sha,, përbâ thjeshtë prej muhamedansh e Shoqnija "Vasa Pasha,, përbâ thjeshtë prej kristjansh. Mbas inicjativet të disa atdhetarve të vjefshëm dy shoq-ninat u bashkuene. Prej bashkimit muer emnin Shoqnija e ré qi u quejt "Vllaznija,, për me dftue se ndërmjet shqyptarësh nuk ka ndryshim besimi për ç' ka i perket çashtjeve komtare. Ky kujtim aq i bukur, qi i vjen ndër-mend ç' do Shkodrani kur të këndoje emnin "Vllaznija,, ish arsye mos t' u shdukte.

Mbas shkoqitjes mbi çashtjen e emnit "Vllaznija,, u bâ zgjedhja e Pa-ris. Kryetar duel Z. Kolë Kraja; sekre-tar Z. Sandër Saraçi; Kshilltarë duelse

Omer Rushdija, Ali Borshi e Spiri-dion Kacarosi.

Para se me u da mbledhja, krye-tari i ri Z. Kolë Kraja, me pak fjale, por të tingilueshme, i u fal nderës shokve për mirësin qi kishin dftue tue e zgjedhë kryetar. Tha se barra ish e rëndë, por mbassi qi i ish ngar-kue prej një dielmnis plot zell, më të cilën shëndritte virtyti i bashkimit e i punës pa farë ndryshimit ndër antarët kahë ana e besimit, e merrte me gjith zëmer. Premtoj se nuk do t' a kursete vepren e vet për përparim e lulzim të Shoqnis, por lypi edhe ndihmën e të gjithë shokve.

Mbledhja u dá n' oren 4 në mes të brohorimeve të gjith antarve.

BIBLIOGRAFI.

LIBËR I PARË APO ABETAR për shkolla fillore të Shqypnis. Fa-qe 56.

LIBËR I DYTË për shkolla fillo-re, f. 86. përpiluem e mbledhë prej Gaspër Beltojës — Shkodër 1921. — Shtypshkroja "Nikaj".

Këta dy libra duelen në dritë ndër këto dit e mirame me letër të mirë e në një formë të hishme prej puntorit të palodhshëm Z. Gaspër Beltojës, drejtuer i Arsimit në Shkodër.

Abetari e libri i dytë kanë copa

këndimesh t' endun thuejse përgjith-
sisht me landë morali e historije të
natyrës në një gjuhë të kollajtë e të
rrijedhshme e përmbajnë edhe shumë
vlersha të vogla të hartueme me mjesh-
tri poezije e me subjekta të kand-
shëm për fëmijë.

Librat e sipërpërmendun, në nder-
tim të landës kanë disa të meta, por
me gjith këto janë për t' u çmue pse,
përveç që pasunojnë numrin e vorfen
të tekstave shkollorë, mund të përdor-
ren edhe me fryt ndër klasë të vogla
fillestare.

* * *

Kanë merrrjtë në Drejtim :

BAGËTË E BUJQËSË, e Përkohshme
që del një herë në muaj në Vlonë. E qet
Drejtorija e Përgjithshme e Bujqësisë në
Tiranë e përmban landë të vlefshme
për bujqit t' onë. Çdo pajtimtar që me-
rret me tregti e me bujqësi ka të

drejtë të botojnë një reklam pa të
holla.

PËRPARIMI, gazetë e pa ansh-
me politike - letrare. Del përkohësisht
një herë në javë në Korçë në dy gjuhë :
shqip e frëngisht. Ka për kryefjalë:
L' Albanie est predestinée de vivre et
elle vivra. - Drejtori është Petro D.
Harizi.

QARKORET E MINISTRIS SË P.
të Mbrëndshme të vjetit 1920.

QARKORET E MINISTRIS SË P.
të Mbrëndshme të vjetit 1921

Shtypshkroja Nikaj Shkoder 1921.

Këta dy blëj përmbajnë vendimet
e kongresit të Lushnjes e të gjitha
qarkoret e shpalluna prej Ministris së P.
të Mbrëndshme rrokull vjetve 1920 e
1921.

Criticus

STATUTI

i Federatës së Madhe "ATDHEU,"

Vijim prej N. 2.

b) me i proponue qëndrës së përgjithshme ç'do farë nëpunësash me rrogë për shërbimet e Shoqnis mbas nevojës që do të tfaqë zbatimi i programit si në qëndër ashtu nëpër dega ;

c) me kontrollue veprimet e degavevet e me i rapotue rregullisht qëndrës së përgjithshme;

ç) me gjyku mbi punët që i parashiro prej onë e me dhënë vendim

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

ose me i a paraqitun qëndrës së përgjithshme mbas rëndësis që të kën;

d) me këqyrë llogarit e qarkut e me i a paraqitun qëndrës së përgjithshme në krye dy muejsh;

dh) me zbatue gjith urdhnat e qëndrës së përgjithshme e me bâm gjithshka është e dobishme për Shoqnin pa dalë jashtë qelimit e statutit.

Nji qëndër mundet me rrëxue ç' do vëndim të degavet, por në këtë rasë është e detyrue me lajmue qëndrën e përgjithshme.

XXI — Detyrat e degavet janë këto:

a) me shtue antarët e Shoqnis.

b) me i proponue qëndrës çdo nëpunës me rrogë për shërbimet e Shoqnis mbas nevojës që do të tfaqë zbatimi i programit;

c) me i raportue qëndrës rregullisht të gjitha veprimet e veta;

ç) me gjykue mbi punët që i paraqiten prej antarvet e me vendue ase me i a paraqitun qëndrës mbas rëndësis që të kën;

d) me i paraqitun qëndrës llogarit e veta ç' do kryemueji;

dh) me zbatue të gjith urdhënat e qëndrës e me bâm gjithshka është e dobishme për shoqnin pa dalë jashtë statutit e urdhënavet.

XXII. — Ç' do degë a qëndër ka për detyrë me mbajtë nji fletuer, kû se i cilli antar mundet të shkruet kurdo që të dojë dishiret, mendimet e anki-

met e veta të cillat do të merren para syshë me doemos në mbledhjet e këshillevet.

III.

Kongresi e Kuvëndet

XXIII. — Kongresi mbledhet nji herë në mot me 25 prill në nji qytet të shënuem prej qëndrës së përgjithshme, e cilla mund t'a shtjje edhe datën e mbledhjes po të kët arsye të forta.

XXIV. — Kongresi përbâhet prej delegatvet të qëndravet, të cillat kanë të drejtë të dërgojnë të paken nga nji delegat; kûr numri i antarvet të qëndrës është mât tepër se 500, atëherë delegatët e tyre shtohen pas perpjesis më 500 nji; tepëricat, po kapercyen gjysmën, llogariten si njisi. Për shëmbull: për 500 gjer me 750 antarë nji delegat; për 751 gjer më 1250 dy; për 1251 gjer më 1750 tre; etj.

XXV. — Zânet e pjestarvet të qëndrës së përgjithshme në Kongres janë konsultative, në qoftë se ata nuk kanë mandat perfaqsimi prej ndonji qëndre. Por, edhe në këtë rasë në çâshtje që u përkasin drejt për së drejt atyne, nuk kanë të drejtë votimi.

XXVI. — Ç' do qëndër do të baje nji kuvënd të zakonshëm nji herë në vit edhe kuvënde të jashtëzakonshme sa herë të shohin nevojë. Por për kuvëndet e jashtëzakonshme duhet pë-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

qimi i qândrës së përgjithshme.

XXVII. — Kuvëndi përbahet prej delegatvet të qândrës e të degavet; kur numri i antarvet të tyne kalon shumë 50 atëherë delegatët shtohen pas përpjesis më 50 një; tepricat, po kapërcyen gjysmën, llogariten si njësi. Për shëmbull; për 50 gjer më 75 një delegat, për 76 gjer më 125 dy; për 126 gjer më 175 tre; etj.

V.

Fondet

XXXII. — Përveç pagesavet t' antarvet të vet, Shoqnija pranon edhe ndihma e dhurata të jashtzakonshme si nga antarët ashtu edhe nga njerzët bāmirsas të tjerë.

XXXIII. — Fondet e shoqnis ruhen në mënyrën më të sigurtë nën përgjegjësin e këshillevet.

XXXIV. — Shpenzimet e qândrës së përgjithshme janë:

a) shpenzimet për realizimin e qëllimevet të përgjithshme e të përbashkëta;

b) shpenzimet e domosdoshme.

Për shpenzimet e kategoris a) ç' do antar është i detyruem me dhanë një pagesë të përvjetëshme baras me atë që ep në krye të muejit. Këjo pagesë ka me u rregjistruar veçan e me i u dërgue qândrës së përgjithshme.

Për shpenzimet e kategoris b)

ç' do qândër e degë është e detyrueme me i dërgue qândrës së përgjithëshme 20 %. t' ardhunavet të veta. Dërgesat do të bâhen bashkë me llogarit.

VI.

Shêjet

XXXV. — Si flamur të posatshëm Shoqnija do të kët flamurin kombtar në të cillin do të jët karta ethnike e Shqypnis me fortesën e Kruës në mes edhe datën e themelimit të saj.

XXXVI. — Ç' do antar i Shoqnis do të mbajë një kokardë (kopsë) të kuqe me emnin e Shoqnis edhe datën (28-IV-1921) shkruar me shkroja të zeza.

XXXVII. — Se i cilli antar do të kët një kartë vërtetimi (identifikacioni) me fytyrën e tij [e në të cillen do të shenohet edhe numri i kokardës që mban.

XXXVIII. — Vula përmban emnin e Shoqnis, emnin e qândrës së degës edhe datën e themelimit, edhe në mes kartën ethnike të Shqypnis me një libër të lidhun.

VI.

Antarët.

XXXVIII. — Ç' do shqyphtar i njohun e me moralë të mirë prej 18 vjetsh e përvjetë pranohet si antar i Shoqnis.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Të drejtë votimi kanë vetëm mashkujt.

XXIX — Ç' do ântar âsht i detyruem me i u shtruar pikë për pikë statutit të Shoqnis; me ndigjue urdhnat e saja për zbatimin e programit edhe me dhënë të paken i frank âr në muej e një pagesë mbas dishirit të tij kur hyn në Shoqni.

XXX. — Nji ântar qî nuk kryen detyrat qî i ngarkon statuti e shoqnija, ase nuk paguen për tre muej rresht, shuhet nga lista e ântarvet me vërtetimin e qândrës së përgjithshme edhe emni i tij botohet n'organ të Shoqnis me gjith arsyet qî shkaktojnë ket masë.

XXXI. — Qândra e përgjithshme kur nxjerr nji shoq jasht Shoqnis, mbas rëndësis së fajit qî ka bâm, cakton edhe nji kohë në të cillen ai nuk mundet të hËjë mâ, ase e dënon qî mos të pranohet mâ në Shoqni; i dënue mi mund t' i kërkojë arsyet e dënimit në kongresin e përvjetshëm të Shoqnis. Nji shok që nxierret nga lista për shkak mospagimi, ka të drejtë qî të marrë pjesë prap në Shoqni, në qoftë se ep të gjitha pagesat e kohës së kalueme.

VII.

Të ndryshme.

XXXIX. — Dita 28 Prill ka me u festue si dita e themelimit të Shoqnis.

XL. — Qândër e përgjithshme e Shoqnis do të jët qyteti i Durrsit.

XLI. — Qândra e përgjithshme do të baje nji rregullore të hollsishme për zbatimin e statutit edhe do t'a vënë në praktikë, por me qyshke qî t' i a paraqesë të parit kongres për vërtetim.

XLII. — Për me u ndryshue nji artikull i statutit duhen dy të tretat e zënëvet të kongresit.

Asht nji me originalin :

Sekretari Kryetari i Kongresit
Karl Gurakuqi. Lef Nosi.

Errata - Corrige.

Në Nr. V. faqe 94 shtylla II. rreshti 28 duhet qortue këso dore: *"Nuk âsht koha qî na mungon në, por jemi na qî i a baje vedit të mangut."*

Në faqen 95 shtylla II. rreshti 5, mbas fjalës *me* u harrue nji *e*, prandej duhet këndue: *me e vû në vënd.*

Me 28 të Tetorit mordja e zezë këputi, në Vlonë, në kohë mâ të mirën, kahë i sherbyente vendit si nennprefekt në Permet, jeten e

BEP SHANTOJËS

tue mblue në zi familjen e gjakun e tij.

Kje djali i zgjuet e i shkathe: me zell pune e me të prur të vetin merrriti në pak kohë me fitue simpatia e popullit të Permetit e me këne i ndëruem e i qntem prap të gjithë.

Familjes gjakut e tij i paraqesim për dhimtimet t' ona e uroime qî i Madhi Zoti u anin forcë për me qindruë në ket kob të rëndë qî u rã me bartë.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

“ A G I M I , ,

Pranon e boton ç' do artikull, qi ka të përpjekun me lavrim komtár e me propagandë komtare.

Artikuj, Korespondenca, pajtime e ndrrime fletorësh e të përkohshmesh dërgohen nen drejtim: Ali Borshi Shkodër,

P A J T I M E :

NË SHQYPNË:

PERJASHTA:

Për 1 vjetë K. s. 10.

Për 1 vjetë K. s. 14.

Nji numër i veçantë: K. s. 1.

Për shokë të Shoqnës për 1 vjetë K. s. 8.

Nji koleksion i vjetit të parë bân K. 22. i vjetit të dytë 16. Numra të veçantë të vjetve të kaluem nuk shiten.

Barnatore e ré rruga e Madhe N. 32

RISTO TOMIQI

Në ket barnatore gjeni barne të freska me çmime fort t' arsyshme. Sprovo-ni se keni me mbet të kënaqun.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)